

Клименко Ольга Анатоліївна,

начальник відділу Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при РНБО України, кандидат юридичних наук

ОКРЕМІ ОСОБЛИВОСТІ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Проблема злочинності є однією із тих проблем, що привертала увагу багатьох дослідників у всі часи. Злочинність – це небезпечний прояв людської поведінки, що завдає величезної шкоди суспільству. Терміном «злочинність» позначають сукупність злочинів, що вчиняються у даному суспільстві в даний час. Це соціальне, масове явище, що має певні причини, умови, закономірності, тенденції [1, с. 7]. Злочинність, зокрема в її організованих формах, є серйозною державною проблемою та охоплює різноманітні сфери суспільного життя.

За версією глобальної онлайн-бази даних «Numbeo», міста Одеса, Київ, Харків та Львів потрапили до рейтингу злочинності у світі станом на середину 2018 року. Зокрема, Київ – на найвищій сходинці серед українських міст у рейтингу – 130-те із 327-ти міст у цьому рейтингу. Індекс злочинності у Києві сягнув 47,90, а індекс безпеки – 52,10. Харків опинився дещо нижче – на 139-му місці. Його індекс злочинності – 46,77, індекс безпеки – 53,23. Львів серед цих трьох українських міст – найнижче – на 207-й сходинці з індексом безпеки 60,08 та індексом злочинності на рівні 39,92. При цьому у рейтингу злочинності станом на середину 2018 року чотири українських міста – Одеса (91 із 338 міст), Київ (121 із 338 міст), Харків (140 із 338 міст) та Львів (207 із 338 міст). Індекс злочинності в них у цьому рейтингу за півроку – 53,71; 48,78; 46,29; 40,35 відповідно.

Оцінка щодо кримінальності міст базується на опитуваннях відвідувачів онлайн-бази даних «Numbeo». Для створення поточного індексу (який завжди оновлюється) використовуються дані за період до 36 місяців. Індекс злочинності – це оцінка загального рівня злочинності в певному місті чи країні. Рівень злочинності нижче 20 – дуже низький, рівень злочинності від 20 до 40 – низький, рівень злочинності від 40 до 60 – середній, рівень злочинності від 60 до 80 – високий, а рівень злочинності вище 80 – дуже високий. Індекс безпеки, навпаки, абсолютно протилежний показнику злочинності. Якщо місто має високий індекс безпеки, то вважається дуже безпечним [2].

Водночас необхідно зауважити, що в умовах сьогодення організована злочинність має високий рівень латентності, а отже, для

аналізу її реального стану слід використовувати також альтернативні джерела інформації, які свідчать про те, що головними тенденціями організованої злочинності вважається проникнення її у всі сфери діяльності як державних, так і політичних та економічних структур для реалізації масштабних кримінальних схем з метою максимального прибутку за найменшого ризику настання кримінальної відповідальності.

Відповідно до визначення Ю. В. Александрова, латентна злочинність – це сукупність злочинів, які не ввійшли у процесі аналізу злочинності до статистичних даних через відсутність до певного моменту інформації про них [3]. Відсутність певних методик обчислення фактичних обсягів організованої злочинності в цій галузі призводять до розмивання меж цього виду злочинності.

Згідно з дослідженнями кримінологів, найбільш типовими злочинами, що вчинюються організованими групами і злочинними організаціями в Україні, є незаконна приватизація державного, комунального майна, торгівля людьми, контрабанда, фіктивне підприємництво, незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів, злочини в кредитно-фінансовій, банківській системах і зовнішньоекономічній діяльності, злочини у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, тощо.

Злочинні спільноти задіяні в масовому розкраданні продукції, сировини, обладнання та іншого майна державних підприємств, бюджетних коштів шляхом незаконного відшкодування податку на додану вартість, протиправному захопленні чужої власності, поєднаному з використанням протизаконних судових рішень та корупції у правоохоронних органах (рейдерство).

З метою удосконалення нормативно-правової бази у сфері боротьби з організованою злочинністю доцільно: ГПУ, СБУ, НПУ, ДФС, розробити спільний наказ та положення про співпрацю та координацію діяльності правоохоронних органів у сфері боротьби з організованою злочинністю, в якому визначити механізм здійснення координації, порядок прийняття рішень, взаємовідносини правоохоронних органів у процесі їх реалізації, звітність і відповідальність посадових осіб за невиконання або неналежне виконання покладених обов'язків у сфері протидії організованій злочинності.

Список використаних джерел

1. Шакун В. І. Несправедливість породжує злочинність. Актуальні проблеми кримінального права (пам'яті професора П.П. Михайленка): матер. Міжвуз. наук.-теорет. конф. (Київ, 20 листоп. 2015 р.). К. : НАВС, 2015. С. 7–15.

2. Рейтинг злочинності у світі: оцінили міста в Україні [електронний ресурс]. URL: <https://uareads.club/2018/09/25/reiting-zlochinnost%D1%96-y-sv%D1%96t%D1%96-oc%D1%96nili-m%D1%96sta-v-ukra%D1%97n%D1%96/> (дата звернення: 16.09.2018).

3. Кримінальне право України. Загальна частина : підруч. / [Ю. В. Александров, В. І. Антипов, М. В. Володько та ін.] ; за ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. [3-тє вид., переробл. та допов.]. К. : Юридична думка, 2004. С. 213.